

Tā runa ruvenēš

Piedēkļa –nieks vietā –neks: amatneks, bomburneks (nabadzīgs), pilsētneks, graudneks, valdībneks (pagastvecis), muceneks, kruodzneks, dārzneks, mūrneks, bet: vaļenieks, dievvārdnieks, graudnieks.
Piedēkļa –nīca vietā –nic: sālnic, lesnic(rāmis siena vezuma taisīšanai).
Piedēklis –isk: acspraklisk (atmuguriski), ačgarnisk, atmugurisk, čābisk (slikti), četrisk, geņģerisk, kristisk (krustiski).
–īgs vietā –iks: blēdiks, briediks (briedīgs), dīdeliks (palaidnīgs, kustīgs), ēdeliks, elliks, gādiks, brēkuliks, glaimiks, glaudiks, knipiks (knifīgs – asprātīgs), ciliks (bagāts), brēkuliks, knēliks (ļoti auksts) u.c.
–ava vietā –tau: kārstau, vērstau, šķiltau, sētau, brauktau, ceptau u.c.
Piedēkļa –iete vietā –et: čiganet, raganet, latvet, vācet, Brīnumet, Zarinet, Krūminet, Ruožkalnet u.c.

No E. Mednes klades izrakstīja G. Ziema

Priekšizdevums 2002.g. sept.

Tā runa ruveneš (19.08.)

Nuodab, nuogal, nuomal, nuoreks (sāpes vēderā), nuosaliks (nosalīgs),
nuosvaidenc (slidenc, kāpains ceļš)
ogas: brūklen, mellen, avesen, zemen, upen, glāzen (zilene), lācen u.c.
sēnes: cūcen, gailen, bērzen, celmen, alksnen, vilnen, mūļen u.c.
dzīvnieki: mīzen, lapsen, cūcen, kaķen u.c.
-ēns = enc: meitenc, puisenc, kaķenc, kucenc, telenc, sivenc, brālenc u.c.
kaklinc, macinc, radzinc, pirtinc, kūtinc, medinc, ledinc, zirninc, dzirninc,
lietinc, sietinc, gabalinc (rudzu vai citas labības nesasiets kūlītis), daktinc
(jumta dakstiņš), buktinc (biezs, smalks vilnas audums), ebulinc
(āboliņš), cieminc, cigurinc (cigoriņš), cakarinc (saharīns), taurinc, celinc,
tēric (tēriņš) u.c.
spērenc, sitenc, klājenc, lecenc, vēmenc u.c.
tālen (tāliene), āren (āriene), kuren (kuriene), turen (turiene)
kukains, tekains, pekains (-ainis vietā)
auguonc, miruonc, klaguonc (liels, vājš kustonis, retāk cilvēks),
pērkuonc, dzeluonc

no Emmas Mednes klades izrakstīja G.Ziema

Tā runa ruveneš (28.07.) 2002. g.

krastu|ziec = kastapzieds
morlaka = lamu vārds
morrāt = mocīt
moška = netīrīgs kustonis, arī cilvēks
paedenc = paēdiens
partekas = patekas – ēdiens
pakapele = kāpņu pakāpiens
porķis = seja; netīrs ūdens
robīpas = vārpas, kurās pēc kulšanas palikuši graudi
tami, tamos = tajā, tajos
torbulens = netīrs, slapjš
torčīt = mācīt, skolot
vandzina = ose
vecateš = pērkons
veclaužssvēden = mirušo piemiņas diena, kapu svētki
vērtit = vētīt
vēs = vēzis
vizvakareš = aizvakarējais
viķet = ziest (smērēt)
volškāt = badīgi ēst
vomzele = tūlīgs, slinks cilvēks
volis = ciulvēks, arī kustonis, kas ne par ko neuztraucas
zemsamac = pūšlotājs
zoga = duļķains ūdens, dzēriens
zoņķis = brangs kustonis, arī cilvēks
zuosiš = zostīpas

No E. Mednes klades izrakstījis G. Ziema

Rūjienas Vēstnesis

Tā runa ruveneš

bočkāt = neglīti sakraut, pavirši salikt, neglīti saklāt
boga = īgns cilvēks
boģis = stūrgalvīgs cilvēks
boikāt = izraidīt, izdzīt
bokāt = viegli badīt, sist
bokņīt = dauzīt
bokņīties = dauzīties
boļa = vienkārša cepure
bombolēt = lamāt, sunīt
boncāt = sist ar smagu priekšmetu
boncīgs = resns un īss
boneks = neviesmīlīgs, nesirsnīgs cilvēks
bonka = ciets priekšmets
bonkāt = sist
bonkurēties = pavirši, nevīžīgi strādāt
bonķis = apaļš un resns kustonis, arī cilvēks
borskēt = rūkt, skanēt
borskināt = viegli berzt mazgājot
borumi = dažādas sīkas sūniņas, ķērpji, skaidiņas, atkritumi no kokiem
boržāt = pavirši strādāt kādu darbu
bosaka = lamu vārds rupjam, negēlīgam cilvēkam
boža = darbā nevīžīgs cilvēks
božāties = nevīžīgi strādāt
bozis = veca mēbele, vecs priekšmets
coska = pakaļa (lamu vārds)
obulēt = maisot izlasīt derīgo
oleks = neapdomīgs, straujš cilvēks, arī kustonis
okains = auļiem skrejošs
ollēšanas = liekulīga uzbāšanās
ollēties = uzbāzties

No E. Mednes klades izrakstīja G. Ziema

Rūjienas Vēstnesis 2002.07.09.

Tā runa ruveneš (12.okt.)

-ains = enc: dūmenc, cinenc (ciņains), miglenc, sermenc, lapenc, pļumpenc, kreimenc, bliekenc (blīvs), krebulec (grumbuļains), neglenc (naglains), raibumenc, rasenc, ratenc (ar apļiem), plūķenc (plūkains), pobulenc (savēlies pikā), sarkulenc (iesarkans), putenenc, puogenc, palenc (pārplūdis), salimenc (sāļains) šķiedrenc u.c.

Ar piedēkli – ums: slaukums, līdums, pampums, tūkums, lūzums, tīšums, netīšums, vezums (no darb.v. vezt), vājums, mazums, tīrums, aukstums, vecums, saldums, untums, cirtums, sāļums, briedums, smukums, kuplums, ienesums, daudzums, ēdums (ēdamvielas), errums (dusmas), dzīvums (kaņepju graudi, kas nav sagrūdušies miltos, ko apēd dzīvus), maišums (maisījums), mīligums, sirdīgums, šķērums (ļoti skābs), u.c.

Piedēkļa –aimi vietā –emi vai –em : putrem.

ūdrs, šķiedr, bred (bedre), stiprs, agrs, ātrs, jestr, dzestr, putr, vētr, nātr, mistr (auzas ar zirņiem vai vīķiem), veprs, vēders, laidars, žagars, vakars, vasar, asar, žolders (pļāpa), ķeburs, lukturs, klamburs (būvniecībā; vecs nespēcīgs cilvēks, kustonis), mieturs, ēmurs, iekurs, lopurs (nieku darītājs), stumburs, kāpurs, žāpurs, žolburs (izgāzīgs cilvēks).

Sameklēja G.Ziema

Rūjienas Vestnesis 2002.g. okt

Tā runa ruveneš

Piedēkļu –ība vietā –īb: dzīvīb, bagatīb, mazatnīb, vajadzīb, valdīb, pagatnīb, palīdzīb, ticīb u.c.

klabač = klopač = tupele ar koka zoli, kas, ejot pa grīdu, klab.

mačka = lauku sieviete, pa lielākai daļai strādnieku kārtas.

svičk = vieglprātīga rakstura sieviete.

Sieviešu dzimtas vārdus lieto kā vīriešu dzimti:

Leds i glumš. Šuorit bi briesmig liel saln. Zem sasals ka koulc.

Pa nakt i nācs krus.

Pirtinc, kūtinc, klētinc u.tml.

Līns, Liens, Trīns, Trūts, Ains u.c.

Man venc alks – man viena alga.

Es ir bīš, es ir piemirs, šis kļiedzs, teikts par sievieti.

meits, laus (lauva), ziems (ziema),

šūplite (šūpulītī), kurvite (kurvītī), stūrīte (stūrītī).

skapos, grāvos, šķūņos.

sirdei, pirtei, klētei, kūtei, krāsnei

Sameklēja G.Ziema

Tā runa ruveneš (30.sept.)

Piedēklis –āks = aks: labaks, slapaks, smalkaks, rupaks

Piedēklis –nieks = neks: bomburneks (bumbotājs), amatneks, pilsētneks, graudneks, kruodzneks, dārzneks, mūrneks, valdībneks (saeimas deputāts), muceneks, bet: vaļenieks, dievvārdnieks, graudnieks,

Piedēklis –isk = isk sastopams adverbos: acsprāklisk, ačgārnisk, atmugurisk, čābisk (slikti), četrisk, ģeņģerisk, kristisk (krustiski) u.c.

Piedēklis –īgs = iks: blēdiks, briediks, dīdeliuks, ēdeliks, elliks, gādiks, brēkuliks, dīdeliks, glaimiks, glaudiks, knipiks (kas zin visādus "knīfus"), knēliks (auksts, kas saldē visu) u.c.

-z vietā –s: gliemes, garuos(garoza), dzegus (dzeguze).

Piedēklis –ava = tau: kārstau, vērstau, šķiltau, sētau, ceptau u.c.

Piedēklis -iete = -et: čiganet, raganet, vācet, latvet, bet žīden, Zarinet, Krūminet, Tolmanet, Ruožkalnet, Pīlainet u.c.

šķiposc (šķipsniņa), kāposc, mielasc, zvērasc;

žēlastib, mīlestib, garlaicib, dusmib u.c.

Gunars Zieme

Tā runa ruveneš (6.okt.)

- lis = ls: kausls, pūsls, grebls, degls, grils (spirālveida sagriezumš: uz nažgal sagriez grili med), stoņgels, pōgels, skriemels u.c.
- a atmet: migl, mīkl, aukl, uogl, Ceil (ķēves vārds)
- ele = el : dvēsel, dzirkstel, ķesel, pekel, pūzel, rencel, vēzel (zivs), spedzel (slinka sieviete), kremel (sēne), vērmel, koncel, kondzel (zivs), kopel trēdel (joks)
- alas = als: pastals, siekals, sēnals, masals, zīdals, zvaigals (lamu vārds – sieviete, kura daudz skaļā balsī smeļ)
- šūpals (šūpoles), govju vārdi: Mirtal, Brūnal, Piektaļ, Svētaļ, Dūmal, Dūkaļ, kocaļ (lamu vārds), Aruls (zirga vārds), nīkuls, bubuls (nerātns, uzpūtīgs), nūžuls (neveikls), bumbuls, bumburs, buržuls (buržujs), buzuls, curuls, rāpuls, sprīguls, sprunguls, zvirbuls, smurguls, zvimbuls, muckuls, runkuls, vempuls
- uols = olc: vītola, uozola, kamola, ābola
- pūpuls (uzpūtīgs cilvēks), sīpuls, vabuls
- adikls, baruokls, aukls, audekla, plucekl, staipekl, susekl, padēkl, luocekl, kavekl, gremokls, dedzekls, ardikls, žuokls, pinekl, zirnekl, ēdokaļ (slikti lini)
- ķis = ķs: tušķs, kašķs, kušķs, jumīķs

Sameklējis G.Ziema

Rūjienas Vestnesis 2002.g.

Tā runa ruveneš

gočala = veca vācu tautības dāma
goitars = neglīts gara auguma cilvēks
joksīties = dīdīties
jokurēt = izkalpināt, izdzīt
joselis = neparasti gērbies cilvēks
kocala = tā lamā govī un, gadās, arī cilvēku
koiba = kāja
koiza = pagara kūja
kokš = tā sauc klāt govī
kollāties = aiziet lēniem, smagiem soļiem
kolbāt = strēbt lieliem malkiem
kolerēt = nepārtraukti mudināt
kolmaka = vājš dzīvnieks vai cilvēks
koiterēt = maisīt tā, ka slakās uz visām pusēm
kollāt = maisīt, jaukt
koļķēt = vemt
komurēties = tīstīties, vīstīties
komuris = savēlusies pika
koncalājs = auga resnākais gals pie saknes
koncele = skārda trauks
koncens = strups, neass
kondzele = vēdzele
kopāties = lēni, nevīžīgi strādāt
kopele = koka tupele
kopsis = vecs skārda vai māla trauks
korrāties = rūpēties par dzīvo radību
korkšēt = gārdzēt
kormīties = baroties ar visu, kas pagadās
kormulis = krunkains, sarāvis
korza = lamu vārds
koskenieks = cilvēks, kas mizo vai savāc koka mizas
koskāt = pērt
koza = čaula
kozņas = salasītas, savāktas mantas
kosis = vecs, greizs, slimām kājām zirgs
korpača = veci rati
lomzaka = lamu vārds
lorizāt = daudz niekus pļāpāt
mockulis = čemurs
morlaka = lamu vārds
morrāt = mocīt

No E. Mednes klades izrakstīja G. Ziema

Rūjienas Vēstnesis 2002. g. 23. 07.

Vai tu zini šādus vārdus?

Korpi, korpas – biezpienkūka, biezpienmaize. To pazīstot Idū, Ipiķos, Kārķos, Koņos un Lodē.

kotika – maiss, kulīte. Dzirdēts Sēļos, Idū, Lodē.

lonkā, lonkāties – klibot, ļodzīties, grīloties. Dzirdēts Valkas rajonā un arī Jeros.

Dažviet lonks – neveikls, neizveicīgs.

lonckāt, lonckāties – tas pats, kas **slanckāt, žvonckāt** – sist, iekaut, arī iet ar grūtībām, iet nevīžīgi.

lorcāt, lorcāties, lorckāties – šļakstīt, laistīties, dzirdēts Valkā un arī Jeros.

porķis, porģis, porķēt, porķēties – nejauka, bieza krāsa, smēre, nefira straume. Dzirdēts Idū, Jeros, Limbažos, Mazsalacā, Rūjienā u.c.

soksināt, sokšināt, sokināt – sīkos soliņos iet, sīkiem soliņiem rikšot. Noklausīts Rūjienā.

solkas - samazgas, Valkā, Ērgemē.

Šos vārdus rakstā vācu valodā raksturojusi filoloģe Elga Kagaine.

Tulkoja G.Ziema

Vietvārdu izcelšanās

(Turpinājums)

Jeru muiža, Jeri, vāciski Zeijershof. Izņēmuma kārtā Rūjienas novadā lieto arī ar garo e, kā Jēri, kas liek domāt par latviešu „jēri”.

Neskanīgais līdzskanis J šajā vietvārdā parasti izrunāts kā Ģ: Ģermuiža, Ģeri, ar īsu e. 1826. gada Bīnenštamma enciklopēdijā un 1820. gada „Jaunā adrešu grāmatā” latviskā forma ir Jeru muiža.

Varbūt, ka nosaukums nāk no igauņu jerv – ezers, nostādināts ūdens. Šāds tulkojums vietvārdam kā ezers ir grūti izskaidrojams, jo Jeros nekādi ezeri nav. Varbūt senāk šeit bijis ezers? Nav zināms. Tā kā ezers atkrīt, tad varbūt jāpievēršas igauņu vārdam jeri, jerg, ģen.jerje, jere - krēsls, ķebļītis. Varbūt pārnestā nozīmē no sēdekļa, muižas īpašnieka dzīvojamā vieta - sēdeklis. Tulkojums no lietuviešu „geras”= labi šajā gadījumā nav vietā.

Ja pieņemam, ka vārda beigās (no jerv), „v” atmetsts un J pārvērties par Ģ, jo saistījums jer latviski nav iedzīvojies, tādēļ ģer- daudz pierastāks, kā tas, piemēram, rakstīts Endzelīna - Mīlenbaha vārdnīcā.

Vācu nosaukums Zeijershof nāk no pirmā muižas īpašnieka uzvārda Zeijers. 1529.g. Ordeņa mestrs muižu ir dibinājis un piešķīris par lēni Zeijeram. Šis īpašums līdz 17.gs vidum tā arī Zeijeriem saglabājies.

1624. gadā rakstos īpašums Vidzemes arklu revīzijā par „Zeijera muižiņu” nosaukts.

Endzeles muiža, Endzele, vāciski Henzelshof. Gan latviešu, gan vāciskais nosaukums cēlies no īpašnieka uzvārda – Henzels. Senākais vietējo dotais vietvārds, kas kopš 1685. gada pavisam aizmirsts, bija „Sudnar”, rakstīts arī: „Sudtnar”: „Muiža Sudtnar, kādam Henzelam īpašumā bijusi.” (Vidzemes arklu revīzijā).

Senais nosaukums varbūt ir nācis no igauņu „sodi” – mēsli, dubļi, „sodine”- dubļains, savienojumā ar igauņu „nairis”- rācenis, biete.

Augusts Summents

Čikāgas baltu filologu kopa (G.Ziema)

„Oleru” vārda izcelsme

Oleru muiža, Oleri, vāciski Ohlershof, arī Olershof, veidota 1558. gadā kā Johanna Šungela nomātās 5 zemnieku sētas un zemes ap Oleru ezeru kopa.

Jāņem vērā, ka muiža un ezers saucās Oleri, bet upīte bija Oļa, vāciski Ohle. Iespējams, ka vārds Uoļa nācis no somu Uoļa, igauņu voel – straume, plūsma, tece. Bet varbūt tas nāk no somu vārda velle – vilnis un igauņu jegi – strauts, straume, upīte.

Latviskā izrunā o kļuvis par uo. Pirms šī uo latvieši nelieto v skaņā. Skaņu maiņas rezultātā l pārvērties par ļ. Vārda saīsinātā beigu zilbe nevar beigties ar ļ. Tādēļ pievienots a. Ja būtu palicis uola, tad nevarētu atšķirt no uolas un tādēļ latviešiem no igauņu voel radies latviešu Oļa un no Oļas – Oleri.

Šādi Oļas un Oleru vārdu izcelsmi skaidro novadnieks, ASV dzīvojošais filologs Augusts Zuments 1960. gadā. Gunārs Ziema.

Rūjienas Vēstnesis 2004.g. 6.janv. Nr. 6 (565)

Vēl viena jauna grāmata

Nupat rūjienieši nosvinēja gleznotāja Arvīda Straujas dzimšanas dienu un arī svētkus Māra Branča grāmatas „Arvīds Strauja gleznas” atvēršanai. Pamatīga ne tik sen iznākusi grāmata bija Uģa Niedres „Mājvieta”, veltījums Rūjienas pusei, tad vēl Martas Grīnvaldes dzejas grāmatīņa. Visiem minētajiem mūspusei veltītajiem darbiem pievienojies vēl viens: Elga Kagaine „Lokālie somugrismi latviešu valodas Ziemeļrietumvidzemes izloksnēs”.

Autore, valodas zinātniece, no daudz un dažādiem avotiem izmeklējusi un vienā grāmatā salikusi ap 500 aizguvumus latviešu valodā, ienākušus no igauņiem, lībiejiem. Grāmatas ievadā E. Kagaine norāda, ka pētījumi par lībiešu valodas ietekmi uz latviešu valodu jau bijuši (Endzelīns, Rudzīte, Raģe, Zeps u.c.)

Aizguvumus autore klasificē, izveidojot divas pamatgrupas – aizguvumi, kas sastopami samērā plašā teritorijā un aizguvumi, kas lokalizējušies kādā relatīvi nelielā teritorijā. Nodaļu virsraksti grāmatā: „Lokālo aizguvumu semantisko izmaiņu vispārējs raksturojums; (..) Kontaminācijas ietekme lokālo aizguvumu veidošanās un semantikas attīstības procesā; (..) Lokālo aizguvumu dinamika” u.c. liecina par darba dziļumu, nopietnumu un valodnieces erudīciju. Tomēr arī nevalodniekiem ļoti daudz no rakstītā ir pilnīgi izprotams, to var raksturot ar piemēru:

„Gan pēc ME un EH datiem, gan arī 20. gs otrās puses materiālu vākumiem viens no visplašāk un stabilāk lietotajiem lokālajiem Baltijas jūras somu valodas aizguvumiem Vidzemē joprojām ir roida ‘gruži, saslaukas, atkritumi, vecas, nevajadzīgas lietas, priekšmeti’. Vārds sastopams dažādu paaudžu valodā arī 20. gs beigās, ir stabili iekļāvies latviešu valodas vārddarināšanas sistēmā (*roidāt, izroidāt, pieroidāt, saroidāt, roidāties, aproidāties, izroidāties, roidains, roidīgs, roidčupa*).” Vai, piemēram:

„(..) daudzās ZRV izloksnēs – Alojā, Burtniekos, Ērgemē, Idū, Ipiķos, Jērcēnos, Jeros, Kārķos, Lodē, Mazsalacā, Naukšēnos, Rencēnos, Rozēnos, Rūjienā, Sēļos, Ternejā, Vainižos u.c. – izplatīts ir aizgūts slazda, lamatu apzīmējums *slekšas* (vsk. *slekša*), *slekši* (vsk. *slekšis*), *slekšina* Lodē, *slikšins* Rozēnos, *slekste* Lādē. Tas reģistrēts arī ME un EH – ME III 921: *slekšas 1) slekšis* Rūjienā, ‘eine Mausefalle’ Mazsalacā, Naukšēnos u.t.t.” Grāmatas 58. lappusē sākas lokālo aizguvumu alfabētisks rādītājs ar Ipiķos un Ternejā reģistrēto staciņa nosaukumu „aķis” un beidzas 238. lappusē ar vārdu *zustrene* ‘upene’, kas reģistrēts daudzās ZRV izloksnēs.

Vairākiem, plašāk lietotiem vārdiem pievienota ZRV karte, kurā atzīmēta attiecīgā vārda izplatība. 186. lappusē ir karte *roidai*. Šis vārds reģistrēts vairāk nekā 30 vietās, atvasinājumi *roidāt, roidāties* 11 vietās, bet *roidains* tikai 3 vietās.

Lasot Elgas Kagaines grāmatu, iespējams pārbaudīt sevi. Diezgan daudz ir vārdi, ko pat ikdienā lietojam: *konca, ķopsis, koska, kunna, ķereži, ķimpa, lamzaks, lorkšēt, narcaka, orķis, porza, sarvis, vembele* u.c. Rodas pat zināms gandarījums, kad uzej sev zināmu pvārdu. Diemžēl vairāk ir tādu, ko ne tikai lieto ļoti reti, bet pat nesaprotam, piemēram: *kursts* ‘meža stūris, koku puduris’, *ķizikas* ‘dzīvnieku iekšas’, *lepsene* ‘sēne alksnene’, *magāt* ‘gulēt, saka uz bērniem’ u.t.t.

Lai iegūtu kaut nelielu priekšstatu, cik pamatīgi izpētīts katrs vārds, citēšu paraugu.

„*muraka, murene, murika, murenājs*

Daudzās ZRV izloksnēs – Idū, Jeros, Lodē, Mazsalacā, Naukšēnos, Rūjienā, Sēļos, Vijciemā u.c. – ir reģistrēti lācenes (auga un ogas) aizgūti nosaukumi *muraka, murene, murika: puros aug muraks, tāds dzeltens uogs; murakam i plats, ruobens laps un balt*

zied Jeros; lācen's pa murenem vienc uotrs souc Sēļos; murak' zapt i a koulim Lodē; murikas tā mums sauca, tādas dzeltānas; mēs tamās murikās tā nemaz negājām, mums jau bija dārza uogas Vijciemā. Aizguvums ir reģistrēts ME II 669: murika 'eine Beere': purva uoga dzelteni krāsu, līdzīga avenēm Gaujienā. Aus estn. murikas „Schellbeere”, kā arī EH I 832: muraka(s) Jaunrozē, Rūjienā, Jeros = škuomene(s). Aus estn. murak(as) 'dass'. Vārds aizgūts ar to pašu nozīmi, kāda ir aizguvuma avotam devējvalodā(..) Dažiem vārdiem materiāls ir ļoti plašs, piemēram rabāt, graudu iegūšana pirms kulšanas nācis no igauņu valodās. Apraksts aizņem trīs lappuses. Ir patīkami sastapties ar senu puslīdz jau aizmirstu vārdu.

G. Zieme

Rūjienas Vestnesis 2005. g. 15. apr. Nr. 15 (626)

Valsc valod

Plieter Vil, Tu vecāš grēk gabalc; nu sak toš vienam cilekam, Tu ar vā i dzēgs un peres pašo pasoul! Ja man lāc lūt sacš, ka es vā savā mīlasš Tav vēstul, es tok tam nelūt ticeš.

Es nezīn kā Tev ar to atmiņ, bet es gan vā atceros skaidr, ēpat ar Tav veco mīlestīb Uzgaļ Tīm. Nāc vā pā, ka es uz sav meit toreiz bi briesmiģ lepnc (es sacis, bi gan a smuk noouģus) un ka tik bi bīkiesvķš, viencš lielijes, ka laidšot uz Rīģštudieret. Tavs nūģš vārd, sit man nuo, es gan ne par kuo nevar atceretes. Manc vecāš sirc bi tik prieciks, redzot Tav vēstul avize nodrīket īvenš valoda. Gadim nebi to dzirdēš, kur nu vel lasš. Kātok tas vienc peškalēš bi kout kur rakstš par to mīts valod un dzimtens mīlēn. Cit sak, ka vīim āruvenš valod nepatīk, hģ neskanot. Es nu gan vienā i bēpa to, kašīfite i vien rīktig valod un ja man lūt pie tiem valodniek kungim Rīģlād teikšan, es uz to lūt string vie pastīvēš ka ruvenš valodai i pāt pa valsč valuod. Tu tok pač var ieduomates, cik ta visim lūt lab: vienim nācit, otrim nācites. Tagad, teiksim, tas bēinc aiziet rudeni uz skol, skolotāš tam liek rakstīt pa to, ko vīpa vasar i darš un ko pieredzēš. Tas bēinc nu rakst uz tuo vīz, kā i nācījes no savim vecākim un kaimīnim. Skolotāš i voi nu nuo Lutrinim voi Vīrešim, ruvenš valuod nemāk un kas nu izīn? Tas bēinc dabū diveniek. Pa to valod pīpadams, es nupat laikam gan i noģbīkin šc.

Toreiz, kad nēs a siev 85. gadī bijām Latvijā uz dziesmsvēkim, tie draģmīs nelaid ēlak pa Siguld, un ā es sav dzimto pus pēc kar vair nav redzēš. Manc bālēnc tōtes tur i bēun vis lab apskatš. Vīman sēst, ka no mījam pī palikus tik akrimčūpin. Kur kādreiz bi sāvš abs lūc, tur tagad zēdot allģš. Saka dīzš, kur agrak ouģ ruks un sīpolc, tagadīt esot pīllc ar brīkšim. Tas kocīnc, ko es pac bi kādreiz iesādš, tagadīt esmot izoudzš lielc; vecie ozol a vā sāvot (tie jau nu bīs pie simt gad:vec).

Cīfād pa sev man nekas doudz nav ko sēstīt. Izmuģes pa kriev dubģim, es a piecpacmito divīzīj norīc Vācijā Tamī nakī, kad angl un amerikābumboj Drezden, es tur bi gadijēš apuā. Tas nu bi vienc gatavaš ellš katlc (pa to jou Tu vis bīs lasš). Un nemaz nevaidezēj doudz, ka es no turenc lūt aizģš bez pīvānes. Tam, kas toreiz vis to bēn bi komandēš, nupat pī nēnēš apuģam Londona atkēģ pieminēkl.

Ja nu Tev kādreiz akal i drusk laik, atrakst. Trakot gaidšim!

Črc Plukac, Melburā

Rīģienas Vēstnesis, 1994. gada 27. maiģ, nr.21 (53)

Kā nodzīt touks

Nu kāpe tu, Gun, nebi uz Rūvenc skols jubilej? Pus pasoul tokš bi sabroukuš. Pa tādīm tuvīm ostem kā Ventspil, Rīgs un Liepājs nemazam nebi ko runet. No Ameriks, no Zviedrzem, no Vāczem, no Madons un sazin vēl no kurens saradas.

Es gan bi riktiks – jou pusden laike klā. Daž lab vec droug sastap. Ilg jou gan bi jāregājs, kamērt pazin. Bij jou dikt izmainiješ.

Smuk grāmatin par skol dabuj palasit. Dabuj aridzan šo to no bleķ un citadīm stonģelim ierout. Pac saprot – nekad ēst gribēšen tai traka karstuma nebi vis. Vare jou uz Izstaž zāl aizcieret, abet man jou ta kāj neļāv. Tad nu tapatas palorizājam, panīkam līdz lounag laik.

Tad vis mus salik pa vecumim strīpa un vis gājenc gā gar abim pieminekļim uz Kultur šķūn. Ne traktor, ne ford, ne žigul pa starpem nēmaisijes – tā bi nostādic. Tā nu mēs gāj un sviedr lij. Kultur šķunc pilc kā biš stropinc. Elp ougše nedabu. Priška rune un dzied vien stund, rune un rād otar stund, un vis svīst... Pēdig dev vārd pašim lai. Es jou a bi nodomaš teicame izteikt, abet tomert pie vārd netik.

Pūtej no zāls pūt āre un ko domaš! Baigaš pārkon liec klā gan. Zibin un sper, kā vai! Vis priecajes, abet prieks bi īks.

Galvenā darīšen notik pa nakc mellum. Katr klass absolvent samekle sou kaktin. Zāle rāv ar šiberēšen. Abs skols vienes ugunēs un rūc un murd un trokšne līdz rīt gaismin un vē llgak.

Mēs, veci, gā prom nakc viduci. Ruvenc saimnek baig toupiks – nakc vidu nededzin vis ugun. Cik cilek dabu punc piere – tād uzskait gan man nou.

Svēdie – kapsvēk rīte, ko domaš, biks vairs kāje neturas – pa to ven trak dien tik doudz toucin bi pazoudeš. Man un aridzen prišk citim resnim večim varen vērtig ta skols svēk svinēšen bī.

Šlender Guns (Gunārs Ziema)

Rūjienas Vēstnesis 1994.g. 19. 08. Nr.32 (64)